REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCËS
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

PROGRAM ORIENTUES
PËR PËRGATITJEN E PROVIMIT KOMBËTAR
TË MATURËS SHTETËRORE
PËR SHKOLLAT E MESME

LËNDA:

TEKNOLOGJI BËRTHAMË

VITI MËSIMOR 2012 – 2013

1. UDHËZIME PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT

Programi orientues për lëndën **"Teknologji**" përfshin njohuritë, konceptet dhe aftësitë më të rëndësishme të lëndës së teknologjisë për gjimnazin. Në mënyrë më specifike, vlera e edukimit teknologjik vjen nga përdorimi i një grupi të gjerë aftësish të nevojshme për projektimin apo prodhimin e një produkti, duke çuar në zhvillimin e kompetencës dhe ndjesisë së mundësive personale për t'i zbatuar këto aftësi. Fitimi i aftësive manipulative (përpunuese) përbën një komponent të rëndësishëm për zhvillimin e kompetencës dhe i ndihmon nxënësit të kenë ndjesinë e kontrollit ndaj mjedisit të tyre fizik.
Teknologjia **kontribuon** në një edukim të balancuar, duke u dhënë nxënësve një përvojë të gjerë dhe sfiduese, që do t'u krijojë mundësi atyre të fitojnë një grup njohurish, kuptimesh, aftësish njohëse e manipulative dhe kompetenca, duke i përgatitur në këtë mënyrë që të jenë pjesëmarrës krijues në një botë teknologjike.
Teknologjia u krijon mundësi nxënësve të integrojnë njohuritë dhe shkathtësitë/shprehitë, së bashku me cilësitë për hulumtim dhe mendim refleksiv, për gjetjen e zgjidhjeve për problemet teknologjike, me vëmendjen e duhur ndaj çështjeve të sigurisë dhe ruajtjes së mjedisit.

Programi orientues për provimin "Teknologji", në kuadrin e Maturës Shtetërore për vitin shkollor 2012-2013, përbën një dokument të vlefshëm për gjimnazin, nxënësit e interesuar dhe specialistët e përfshirë në procesin e vlerësimit për provimin e Maturës Shtetërore.

Programi orientues i teknologjisë" synon vlerësimin e njohurive, aftësive dhe kompetencave të nxënësve në këtë lëndë.

- Të sigurojë informacionin e nevojshëm për mësuesit e teknologjisë së gjimnazit, që do të përgatisin maturantët për provimin e teknologjisë, si lëndë bërthamë në Maturën Shtetërore.
- Të pajisë nxënësit me materialet kyçe mësimore, *njohuritë, konceptet* dhe *aftësitë kryesore* që duhet të zotërojnë nxënësit për të përballuar me sukses provimin e "Teknologjisë ", si lëndë bërthamë në Maturën Shtetërore, përbën gjithashtu një *dokument zyrtar*, që duhet zbatuar me korrektësi nga specialistët e përfshirë në hartimin e tezës së provimit të teknologjisë.

Programi orientues është strukturuar në bazë të disa rubrikave:

1. **Linjat dhe nënlinjat që përshkruajnë përmbajtjen e programit.**
2. **Përshkrimi i linjave dhe nënlinjave me objektivat përkatës.**
3. **Tabela e peshave sipas linjave.**

Ky program të shqyrtohet me kujdes dhe korrektësi nga secili prej grupeve të interesuara, sidomos kujdes të bëhet nga specialistët e përfshirë në hartimin e bankës së pyetjeve dhe tezës së provimit të teknologjisë, si lëndë bërthamë për Maturën Shtetërore, të cilët nuk duhet të përfshijnë për vlerësim çështje mësimore që nuk janë parashikuar në këtë program.
Vëmendje duhet të tregojnë këta specialistë dhe në lidhje me sigurimin e balancës midis përqindjes që zë secila linjë studimi në këtë program, me përqindjet që zënë këto linja në testin e kontrollit për provim.
Përgatitja e nxënësve për provimin e teknologjisë të bëhet në mënyrë të vazhdueshme, duke përdorur një larmi metodash dhe mjetesh.
Nxënësit duhet të sigurojnë cilësinë e nxënies së çështjeve mësimore, koncepteve teknologjike dhe aftësive të përcaktuara në program.
Materiali burimor mbi të cilin duhet të punojnë nxënësit janë njohuritë, aftësitë dhe shprehitë që kanë marrë nga mësuesit e tyre apo të gjitha burimet që ata kanë përdorur gjatë viteve për shqyrtimin e përmbajtjeve mësimore, të tilla si: tekste të ndryshme që kanë të bëjnë me teknologjinë, internetin etj.

2. TEMATIKA E PËRMBAJTJES SIPAS LINJAVE TË PROGRAMIT

1. **Teknologjia dhe sistemet teknologjike**
2. **Komunikimi grafik**
3. **Materialet teknologjike**
4. **Strukturat dhe mekanizmat**
5. **Teknologjia e prodhimit**
6. **Teknologjia e shërbimeve**

3. PËRSHKRIMI DHE PËRMBAJTJA E LINJAVE

LINJA 1: TEKNOLOGJIA DHE SISTEMET TEKNOLOGJIKE

Linja "Teknologjia dhe sistemet teknologjike" u ofron nxënësve njohuritë kryesore për teknologjinë dhe sistemet teknologjike, për t'i bërë të aftë të analizojnë marrëdhëniet e tyre, si dhe të shoqërisë me teknologjinë dhe mjedisin dhe të përshkruajnë procedura teknologjike të bazuara në problem-zgjidhjen.

Nënlinja	Objektiva
Teknologjia, shoqëria, mjedisi	- Të shpjegojë kuptimin dhe qëllimin e teknologjisë; - të tregojë cilat janë llojet dhe etapat e progresit teknologjik; - të bëjë klasifikimin e drejtimeve kryesore teknologjike të sotme; - të përshkruajë ndikimin e teknologjisë në transformimet mjedisore, masat për mbrojtjen e këtij mjedisi dhe në

	zhvillimet e shoqërisë njerëzore; - të bëjë dallimin ndërmjet shkencës dhe teknologjisë; - të tregojë prirjet e zhvillimit të teknologjisë së të ardhmes.
Nënlinja	**Objektiva**
Sistemet teknologjike	- Të përshkruajë modelin e një sistemi teknologjik tipik dhe elementet kryesore të tij; - të tregojë grupet kryesore të inputeve (burimeve) të sistemeve teknologjike; - të analizojë procese të ndryshme teknologjike; - të identifikojë outputet e sistemeve teknologjike; - të shpjegojë rolin dhe veprimin e mekanizmave të feedbek-ut në sistemet teknologjike.
Nënlinja	**Objektiva**
Sistemet teknologjike dhe zgjidhja e problemit teknologjik	- Të shpjegojë kuptimin e koncepteve "problem", "problem teknologjik" dhe "zgjidhje e një problemi teknologjik"; - të tregojë se çfarë përmban projekti (plani) për zgjidhjen e një problemi teknologjik.

LINJA 2: KOMUNIKIMI GRAFIK

Linja "Komunikimi grafik" i njeh nxënësit me mënyrat kryesore të komunikimit grafik, të cilat përbëjnë gjuhën bazë të teknologjisë duke paraqitur, nëpërmjet skicimit, objekte të thjeshta teknike, mendimet dhe idetë e tyre, si dhe u jep mundësinë të lexojnë paraqitje grafike të thjeshta dhe të vështirësisë mesatare.

Nënlinja	**Objektiva**
Paraqitjet me prerje	- Të shpjegojë kuptimin gjeometrik të paraqitjes me prerje; - të bëjë shënimin e prerjeve sipas standardit të vizatimit; - të bëjë vijëzimet e sipërfaqeve të prera; - të përdorë prerjet e thjeshta në paraqitjen e objekteve; - të përdorë bashkimet e pamjeve me prerjet në skicat dhe vizatime.
Nënlinja	**Objektiva**
Paraqitjet aksonometrike dhe hapjet e sipërfaqeve	- Të shpjegojë kuptimin gjeometrik të paraqitjeve aksonometrike; - të ndërtojë me veglat e vizatimit dhe me dorë të lirë boshtet aksonometrikë për dimetrinë këndngushtë dhe izometrinë kënddrejtë; - të ndërtojë paraqitjet aksonometrike të figurave të rrafshëta (katrorit, drejtkëndëshit, trekëndëshit, gjashtëkëndëshit, rrethit); - të ndërtojë paraqitjet aksonometrike të trupave

	gjeometrikë kryesorë dhe të objekteve të thjeshta të dhëna në projeksionet kënddrejta ose në natyrë.
Nënlinja	**Objektiva**
Vizatimet e ndërtimit	- Të përcaktojë objektet e ndryshme në vizatimet e planeve të përgjithshme (genplanet); - të përcaktojë elementet konstruktive në vizatimet konstruktive të objekteve të ndërtimit; - të përcaktojë elementet në planet (planimetritë) e objekteve të banimit.
Nënlinja	**Objektiva**
Vizatimet skematike	- Të identifikojë simbolet e elementeve kryesore të vizatimeve skematike (skemave elektrike, kinematike dhe hidrosanitare); - të zbatojë skema të thjeshta elektrike, kinematike dhe hidrosanitare.

LINJA 3: MATERIALET TEKNOLOGJIKE

Linja "Materialet teknologjike" i njeh nxënësit me kuptimin e konceptit "material teknologjik", me llojet dhe vetitë teknologjike të grupeve kryesore të materialeve teknologjike, si dhe i aftëson ata të analizojnë përdorimet e materialeve teknologjike në teknologjinë e sotme.

Nënlinja	Objektiva
Teknologjia dhe materialet teknologjike	- Të shpjegojë konceptin e "materialeve teknologjike"; - të klasifikojë materialet teknologjike sipas grupeve kryesore; - të përshkruajë vetitë teknologjike kryesore të materialeve teknologjike.
Nënlinja	**Objektiva**
Vetitë dhe përdorimet e materialeve teknologjike	- Të përshkruajë vetitë teknologjike të materialeve teknologjike sipas grupeve të ndryshme; - të japë shembuj të përdorimit të materialeve teknologjike sipas grupeve të ndryshme.

LINJA 4: STRUKTURAT DHE MEKANIZMAT

Linja "Strukturat dhe mekanizmat" i njeh nxënësit me kuptimin e koncepteve që lidhen me strukturat dhe mekanizmat teknologjikë, me klasifikimin dhe përdorimet e tyre, si dhe i aftëson ata të analizojnë ndërtimin dhe funksionimin e strukturave dhe mekanizmave teknologjikë të sotëm.

Nënlinja	Objektiva
Strukturat dhe mekanizmat	- Të përkufizojë strukturat dhe mekanizmat teknologjike; - të klasifikojë strukturat dhe mekanizmat teknologjike

	kryesore; - të tregojë veçoritë e strukturave dhe mekanizmave teknologjike kryesore.
Nënlinja	**Objektiva**
Ndërtimi dhe funksionimi i strukturave dhe mekanizmave teknologjike kryesore	- Të identifikojë dhe të përshkruajë pjesët e veçanta (detalet) e strukturave dhe mekanizmave teknologjike.

LINJA 5: TEKNOLOGJIA E PRODHIMIT

Linja "Teknologjia e prodhimit" i njeh nxënësit me kuptimin e konceptit "teknologji prodhimi", me llojet dhe grupet kryesore, si dhe i aftëson ata të analizojnë përdorimet e teknologjive të prodhimit në shoqërinë e sotme.

Nënlinja	**Objektiva**
Sistemet teknologjike të prodhimit	- Të përkufizojë "teknologjinë e prodhimit"; - të klasifikojë dhe të përshkruajë llojet kryesore të teknologjive të prodhimit.
Nënlinja	**Objektiva**
Teknologjia e prodhimit të energjisë	- Të përshkruajë mënyrat dhe teknologjitë kryesore të prodhimit të energjive të llojeve të ndryshme; - të tregojë prirjet e teknologjisë së prodhimit të energjisë për shoqërinë e sotme dhe të së ardhmes.
Nënlinja	**Objektiva**
Teknologjia e prodhimit industrial	- Të klasifikojë llojet kryesore të teknologjisë së prodhimit industrial; - të argumentojë rëndësinë dhe përdorimet e teknologjisë së prodhimit industrial për ekonominë dhe shoqërinë e sotme dhe të ardhmes.
Nënlinja	**Objektiva**
Prodhimi artizanal	- Të klasifikojë llojet kryesore të teknologjive të prodhimit artizanal; - të argumentojë rëndësinë dhe përdorimet e teknologjisë së prodhimit artizanal për ekonominë dhe shoqërinë e sotme dhe të ardhmes.
Nënlinja	**Objektiva**
Teknologjia e prodhimit bujqësor	- Të klasifikojë llojet kryesore të teknologjisë së prodhimit bujqësor; - të argumentojë rëndësinë dhe përdorimet e teknologjisë së prodhimit bujqësor për ekonominë dhe shoqërinë e sotme dhe të ardhmes.

LINJA 6: TEKNOLOGJIA E SHERBIMEVE

Linja "Teknologjia e shërbimeve" i njeh nxënësit me kuptimin e konceptit "teknologji shërbimi", me llojet dhe grupet kryesore, si dhe i aftëson ata të analizojnë përdorimet e teknologjive të shërbimit në shoqërinë e sotme.

Nënlinja	Objektiva
Sistemet teknologjike të shërbimeve	- Të përkufizojë "teknologjinë e shërbimit"; - të klasifikojë dhe të përshkruajë llojet kryesore të teknologjive të shërbimeve.
Nënlinja	**Objektiva**
Teknologjia e shërbimeve të komunikimit	- Të klasifikojë llojet kryesore të teknologjisë së shërbimeve të komunikimit; - të përshkruajë llojet kryesore të teknologjisë së shërbimeve të komunikimit; - të argumentojë rëndësinë dhe përdorimet e teknologjisë shërbimeve të komunikimit për ekonominë dhe shoqërinë e sotme dhe të ardhmes.
Nënlinja	**Objektiva**
Teknologjia e shërbimeve të transportit (shpërndarjes)	- Të klasifikojë llojet kryesore të teknologjive të transportit; - të përshkruajë llojet kryesore të teknologjisë së transportit; - të argumentojë rëndësinë e teknologjisë së transportit për shoqërinë e sotme dhe të ardhmes.
Nënlinja	**Objektiva**
Teknologjia e shërbimeve të mirëmbajtjes dhe riparimit	- Të klasifikojë llojet kryesore të teknologjive të mirëmbajtjes dhe riparimit; - të përshkruajë llojet kryesore të teknologjive të mirëmbajtjes dhe riparimit - të argumentojë rëndësinë e teknologjisë së mirëmbajtjes dhe riparimit për shoqërinë e sotme dhe të ardhmes.

4. TABELA E PESHËS SË TEMATIKAVE TË LINJAVE NË PËRQINDJE

Linjat	**Përqindja**
Teknologjia dhe sistemet teknologjike	20 %
Komunikimi grafik	38 %
Materialet teknologjike	8 %
Strukturat dhe mekanizmat	18%
Teknologjia e prodhimit	8%
Teknologjia e shërbimeve	8%
Gjithsej:	**100%**